

(19) Országkód:

HU

**MAGYAR
KÖZTÁRSASÁG**

**ORSZÁGOS
TALÁLMÁNYI
HIVATAL**

SZABADALMI LEÍRÁS

(11) Lajstromszám:

210 687 B

(21) A bejelentés ügyszáma: 1277/91

(22) A bejelentés napja: 1991. 04. 18.

(30) Elsőbbségi adatok:
103 728/901990. 04. 19. JP

(51) Int. Cl.⁶

C 07 C 311/29

C 07 C 311/20

C 07 C 311/16

C 07 D 493/08

A 61 K 31/18

A 61 K 31/34

(40) A közzététel napja: 1991. 10. 28.

(45) A megadás meghirdetésének dátuma a Szabadalmi
Közlönyben: 1995. 06. 28.

(72) Feltalálók:

Matsuura, Takaharu, Hyogo (JP)
Shirahase, Kazuhiro, Osaka (JP)
Ohtani, Mitsuaki, Nara-shi, Nara (JP)

(73) Szabadalmas:

Shionogi and Co. Ltd., Osaka (JP)

(74) Képvisező:

S.B.G. & K. Budapesti Nemzetközi Szabadalmi
Iroda, Budapest

(54) Eljárás szulfonil-amino-szubsztituált biciklusos hidroxámsav-származékok és ezeket tartalmazó gyógyszerkészítmények előállítására

(57) KIVONAT

A találmány tárgya eljárás új szulfonil-amino-szubsztituált biciklusos hidroxámsav-származékok előállítására.

A találmány szerint az (I) általános képletű vegyületeket állítják elő; a képletben

R¹ és R² hidrogénatom vagy alkilcsoport,

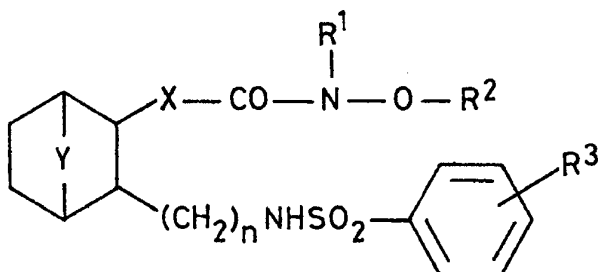
R³ hidrogénatom, halogénatom vagy hidroxicsoport,

X alkenilénecsoport,

Y metilénecsoport vagy oxigénatom és

n 0, 1 vagy 2.

A találmány tárgyát képezi továbbá a fenti vegyületeket tartalmazó gyógyszerkészítmények előállítása a tromboxán A₂ által közvetített betegségek kezelésére.

(I)

HU 210 687 B

A találmány tárgya eljárás új szulfonil-amino-szubsztituált biciklusos hidroxámsav-származékok előállítására.

A találmány olyan vegyületekre vonatkozik, amelyek igen jó antagonistikus hatással vannak a tromboxán A_2 (TXA_2)-receptorra, közelebről, szulfonil-amino-szubsztituált biciklusos hidroxámsav-származékokra vagy gyógyszerészetileg elfogadható sóikra, amelyek a TXA_2 által előidézett trombózis, érszűkület vagy hörgőszűkület és hasonló betegségek kezelésére alkalmazhatók.

A szakirodalomban ismertették, hogy a szulfonil-amino-szubsztituált biciklusos karbonsav-származékok (a továbbiakban karbonsav-származékok) a TXA_2 -receptorra erős antagonistikus hatást gyakorolnak (JPN Kokai 63-139 161 számú japán, USP 4 654 357 számú amerikai egyesült államokbeli, EP-A 312 906 számú európai és DE 3 720 760 számú német szabadalmi leírások stb.).

Ezeknek a karbonsav-származékoknak az a hátránya, hogy könnyen oxidálódnak és az anyagcsere útján átalakulnak az élő szövetekben.

Ezért felmerült az igény olyan TXA_2 -receptor antagonisták kifejlesztésére, amelyek gyógyszerészetileg hasonlóak, de biológiailag stabilak, mint az ismert karbonsav-származékok.

A találmány tárgyát az (I) általános képletű új hidroxámsav-származékok előállítása képezi; a képletben R^1 és R^2 hidrogénatom vagy 1-6 szénatomos alkilcsoport, R^3 hidrogén- vagy halogénatom vagy hidroxicsoport, X 3-8 szénatomos alkenilénecsoport, Y metilénecsoport vagy oxigénatom és n 0, 1 vagy 2.

A találmány szerint előállított vegyületek igen jól használhatók trombózis, érszűkület vagy hörgőszűkület és hasonló betegségek megelőzésére és kezelésére, mivel a vérlemezkék aggregációjára erős inhibitorhatást gyakorolnak.

A jelen találmány feltalálói nagyszámú vegyületet szintetizáltak, és azt találták, hogy az (I) általános képletű hidroxámsav-származékok a szükséges követelményeknek megfelelnek. A találmány alapját ez a felismerés képezi.

A leírásban az 1-6 szénatomos alkilcsoport például metil-, etil-, propil-, izopropil-, n-butil-, terc-butil- és hexilcsoport. Előnyös a metil-, etil-, vagy propilcsoport.

A „halogén” fluor-, klór-, bróm- vagy jódatom.

Az „alkenilén” 3-8 szénatomos alkenilénecsoport, így például 1-butenilén-, 2-butenilén-, 3-butenilén-, 1-pentenilén-, 2-pentenilén-, 3-pentenilén-, 4-pentenilén-, 1-hexenilén-, 2-hexenilén-, 3-hexenilén-, 4-hexenilén-, 5-hexenilén-, 1-heptenilén-, 2-heptenilén-, 3-heptenilén-, 4-heptenilén-, 5-heptenilén-, 6-heptenilénecsoport. Előnyös az 1-pentenilén-, 2-petenilén-, 3-pentenilén-, 4-pentenilén-, 1-hexenilén-, 2-hexenilén-, 3-hexenilén-, 4-hexenilén- vagy 5-hexenilén-csoport.

Amint azt az (I) általános képlet szemlélteti, a találmány szerint előállított vegyületek hidroxámsav-származékok, valamint gyógyszerészetileg elfogadható só-

ik, amint már azt a szakember eleve feltételezi, azok szintén a találmány oltalmi körébe tartoznak.

A találmány szerint előállított vegyületek négy aszimmetriacentrummal rendelkeznek, amint azt az (I) általános képlet mutatja, és így a találmány tárgyához tartozik valamennyi lehetséges sztereoizomer előállítása is. A találmány szerint előállított vegyületeket egyebek között a legelőnyösebben az (IA) és (IB) általános képletű, optikai aktív formájukban használjuk – a képletekben R^1 , R^2 , R^3 , X, Y és n a fenti jelentésűek –, de a vegyületek igen nagy aktivitása miatt ezeket elegendő optikailag nem tiszta állapotban használni a találmány céljaira.

Ha az (I) általános képletben R^1 hidrogénatom, akkor a vegyület tautomerjeinek az előállítása is a találmány tárgyához tartozik.

Úgy gondoljuk, hogy a hidroxámsavcsoportok a biciklusos váz 2-helyzetében hozzájárulnak a biológiai stabilitásra és/vagy a parciális agonisztikus hatásra gyakorolt hatás tökéletesítéséhez.

Ezért a rövidszénláncú alkil-, hidroxi- vagy halogénecsoport szubsztitúció a fenil- vagy benzolszulfonilaminocsoporton – ami egy másik oldallánc – bármely helyzetben lehet.

Megjegyezzük, hogy a fő hatás szempontjából előnyös a szubsztituátlan vagy a metil-, hidroxi-, klór- vagy brómcsoporttal a 4. helyzetben szubsztituált fenilcsoport.

Várható továbbá, hogy a karbonsavak átalakítása hidroxámsav-származékokká javítja a biológiai stabilitást és/vagy csökkenti a parciális agonisztikus hatást a tromboxán A_2 -receptor antagonistákban.

A találmány szerint előállított vegyületek elfogadható sói az alkáli fémekkel, így lítiummal, nátriummal, vagy káliummal, az alkáliföldfémekkel, így a kalciummal vagy magnéziummal és a szerves bázisokkal, így trietil-aminnal, azetidinnel, 2-fenil-imidazollal, 1,4-diamino-butánnal, n-butil-ciklohexil-aminnal, diciklohexil-aminnal, hexametilén-diaminnal, 3-metil-3-amino-pentánnal, piperidinnel, 2,2,6,6-tetrametil-piperidinnel, 2,2,4-trimetil-piperidinnel, 2-hidroxi-piridinnel, 4-hidroxi-piridinnel, 2,4,6-trimetil-piridinnel tetrahidro-2-metil-piridinnel vagy pirrolidinnel képezett sók. Kiváltképpen előnyösek a nátriummal, káliummal vagy kalciummal stb. képezett sók.

Az (I) általános képletű vegyületeket úgy állítjuk elő, hogy egy (II) általános képletű amint – a képletben R^1 és R^2 a fenti jelentésűek – egy (III) általános képletű vegyülettel – a képletben R^3 , X, Y és n a fenti jelentésűek és Z elektronakceptorcsoport – kondenzálunk.

Az „elektronakceptorcsoport” bármely olyan csoportot jelent, amely a karbonilcsoportot aktiválni képes. Használhatók a szokásos acilezési reakciókban alkalmazott csoportok.

A találmány szerinti eljárás végezhetjük a hidroxámsavak szintézisére ismertett módon [Organic Chemistry, Vol. 12. III. 406-432. (Academic Press)].

A kiindulási anyagokat előállíthatjuk a JPN Kokai 63-139 161 számú japán szabadalmi leírás, az 1-314 028 számú japán szabadalmi bejelentés, a

4 654 357 számú amerikai egyesült államokbeli vagy az EP-A 312 906 számú európai szabadalmi leírások, stb. alapján.

A találmány szerint előállított vegyületek gátolni tudják a tromboxán A₂ által okozott hatásokat, így igen jól használhatók gyulladás, magas vérnyomás, trombózis, agyvérzés, szívinfarktus és agyi infarktus megelőzésére és kezelésére.

Az ismert TXA₂-receptor antagonisták igen előnyös biológiai hatásokkal rendelkeznek orálisan beadva, mivel enyhén növelik a gyógyszer vérszintjét, de nem előnyösek a mellékhatások szempontjából ha egyszerre, intravénás injekcióban adják be ezeket, mert beadásuk után gyorsan magas vérszintet eredményeznek TXA₂-receptor agonisztikus hatásuk (parciális agonisztikus hatás) következtében, bár ezek a mellékhatások csak átmenetiek.

A találmány szerint előállított vegyületek parciális agonisztikus hatásokkal lényegileg nem vagy csak csökkent mértékben rendelkeznek, amint ezt a későbbiekben kifejtiük. Amint azt már említettük, szükségtelen mondani, hogy azok a vegyületek, amelyek parciális agonisztikus hatásokkal nem vagy lényegileg nem rendelkeznek, főképpen alkalmasak injekciós felhasználásra. Szükség esetén a találmány szerint előállított vegyületek jó stabilitásuk és felszívódásuk miatt használhatók továbbá mint inhaláló vagy orális készítmények is vagy mint kúpok.

A találmány szerint előállított vegyületek alkalmazhatók a szokásos orális készítmények alakjában, ilyen szilárd készítmények például a tabletták, a porok, kapszulák és granulátumok és a folyékony készítmények, így a vizes vagy olajos szuszpenziók, szirupok és elixírek. Parenterális beadásra a találmány szerint előállított vegyületek lehetnek injekcióhoz alkalmas vizes vagy olajos szuszpenziók. Az ilyen készítmények előállításához a szokásos adalékok használhatók, így töltőanyagok, kötőanyagok, sikosító szerek, vizes vagy olajos oldószerek, emulgeáló és szuszpendáló szerek, továbbá konzerváló szerek, stabilizátorok vagy hasonlók. A találmány szerint előállított (I) általános képletű vegyületek dózisát általánosságban nehéz meghatározni, mivel ez összefügg a vegyület elérni kívánt terápiás hatásaitól, a beadás módjaitól, a beteg korától és testtömegétől stb. A szokásos napi dózis felnőtteknél azonban körülbelül 0,01–50 mg/kg testtömeg orálisan és körülbelül 0,05–10 mg/kg testtömeg orálisan és körülbelül 0,001–5 mg, előnyösen körülbelül 0,005–1 mg/kg testtömeg parenterálisan, 1–5 dózisra elosztva.

A találmány szerinti eljárás kiviteli módját a példákkal szemléltetjük, anélkül, hogy a találmány oltalmi körét ezekre korlátoznánk.

1 példa

(1R,2S,3S,4S)-(5Z)-7-[3-(Fenil-szulfonil-amino)-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-hex-4-én-il-hidroxámsav (Ia)

1,133 g (3 mmol) (1R,2S,3S,4S)-(5Z)-7-[3-(fenil-szulfonil-amino)-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-5-hepténsav 10 ml metilén-dikloriddal készített oldatához 915 µl (3 mmol×3,5) oxalil-kloridot adunk nitro-

génatmoszférában szobahőmérsékleten, és a reakciókeveréket 50 °C-on visszafolyatással melegítjük. Egy óra múlva a reakciókeveréket bepároljuk, a maradékhoz bezolt adunk, és a keveréket a reagens feleslegének eltávolítása céljából újra bepároljuk. 1,04 g (3 mmol×5) hidroxilamin-hidrokloridot 10 ml tetrahidrofuránban szuszpendálunk, majd a szuszpenzióhoz szobahőmérsékleten 10 ml telített vizes nátrium-hidrogén-karbonát-oldatot adunk, és az elegyet 5 percig keverjük. A reakciókeverékhez adjuk az előzetesen elkészített savklorid-oldatot 6 ml tetrahidrofuránban, szobahőmérsékleten, és az elegyet 1,5 órán át erélyesen keverjük. Az így kapott oldatot megosztjuk etil-acetát és 0,5 n sósav között. A szerves oldatot vízzel mossuk, szárítjuk és csökkentett nyomáson bepároljuk, a maradékot metilén-diklorid/éter keverékéből átkristályosítjuk, így kapjuk az előállítani kívánt (Ia) képletű vegyületet. A kitermelés 910 mg (77,1%). A termék szintelen, oszlopos kristályokból áll, olvadáspontja 98–100 °C.

20 IR-spektrum (nujol) $\nu_{\max}$: 3340, 3246, 1648, 1161, 1093, 1059, 758, 717, 687 cm⁻¹.

¹H-NMR-spektrum (CDCl₃) δ ppm: 0,95–2,30 (m, 17H), 3,00–3,13 (m, 1H), 5,20–5,43 (m, 2H), 5,75 (d, J = 7 Hz, 1H), 7,45–7,65 (m, 3H), 7,80–7,95 (m, 2H).

25 $[\alpha]_{D}^{25} = +23,7^{\circ} \pm 0,6^{\circ}$ (c = 1,011, metanol).

Elemi összetétel a C₂₀H₂₈N₂O₄S képletre:

számított: C 61,19, H 7,20, N 7,14, S 8,17%,

talált: C 61,20, H 7,17, N 7,15 S 8,25%.

Az (Ia) képletű vegyület nátriumsóját úgy készítjük el, hogy 196 mg (0,5 mmol) (Ia) képletű vegyületet 3 ml metanolban feloldunk, az oldathoz 0,163 n metanosol nátrium-metoxid-oldatot (3,06 ml, 0,5 mmol) adunk 0 °C-on, és az elegyet néhány percig keverjük, majd csökkentett nyomáson bepároljuk. A maradékot vízben feloldjuk és liofilizáljuk. Így kvantitatíve kapjuk az (Ia) képletű vegyület nátriumsóját (207 mg) mint szintelen port.

2. példa

(1R,2S,3S,4S)-(5Z)-[3-[(4-Hidroxi-fenil-szulfonil)-amino]-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-hex-4-én-il-hidroxámsav (Ib)

1. 548 mg (1,5 mmol) metil-(1R,2S,3S,4S)-(5Z)-7-(3-amino-bicyklo[2.2.1]hept-il)-5-heptenoát-trifluoecet-sav sót 4 ml metilén-dikloriddal készített oldathoz 2 ml metilén-dikloridban oldva 625 µl (1,5 mmol×3) trimetilamin-oldatot és 360 mg (1,5 mmol) p-acetoxi-benzolszulfonil-kloridot adunk nitrogénatmoszférában, 0 °C-on, és az elegyet ezen a hőmérsékleten 20 percig keverjük. Az így kapott oldatot megosztjuk etil-acetát és 2 n sósav között. A szerves oldatot vízzel mossuk, szárítjuk és csökkentett nyomáson bepároljuk. A maradékot kovasavgélen, eluensként toluol/etil-acetát 9:1 arányú keverékével kromatografáljuk. Így 310 mg (45,9%) megfelelő szulfonamidot kapunk szintelen ragacsos anyag alakjában.

55 300 mg (0,66 mmol) fenti vegyület 3 ml metanollal készített oldatához szobahőmérsékleten 2,64 ml (0,66 mmol×4) 1 n kálium-hidroxid-oldatot adunk, és az elegyet 4 órán át keverjük. Az így kapott oldatot megosztjuk toluol és víz között, majd a vizes oldatot 2 n sósavval megsavanyítjuk és etil-acetáttal extrahál-

juk. Az extraktumot vízzel mossuk, szárítjuk és csökkentett nyomáson bepároljuk. Így a szulfonamid hidroxivegyületét kapjuk kvantitatíve (258 mg) szintelen, ragacsos anyag alakjában.

¹H-NMR-spektrum (CD₃OD) δ ppm: 0,96–2,05 (m, 14H), 2,12 (brs, 1H), 2,25 (t, J = 7,4 Hz, 2H), 2,85–2,93 (m, 1H), 5,10–5,33 (m, 2H), 6,85–6,95 (m, 2H), 7,65–7,75 (m, 2H).

2. Az 1. példában leírtak szerint állítjuk elő az (Ib) képletű vegyületet és nátriumsóját. A termék szintelen hab. A kitermelés 26,4%.

IR-spektrum (nujol) ν_{max}: 3270, 1642, 1604, 1587, 1500, 1148, 1093, 837, 677 cm⁻¹.

¹H-NMR-spektrum (CD₃OD) δ ppm: 0,97–2,15 (m, 1H), 2,85–2,95 (m, 1H), 5,10–5,35 (m, 2H), 6,85–6,95 (m, 2H), 7,65–7,775 (m, 2H).

[α]_D²⁰ = +17,5 ± 1,0° (c = 0,561, metanol).

Elemi összetétel a C₂₀H₂₈N₂O₅S·O×2H₂O képletre:

számított: C 58,28, H 6,96, N 6,80, S 7,78%,
talált: C 58,48, H 7,02, N 6,81, S 7,35%.

3. példa

(1*S*,2*S*,3*R*,4*R*)-(5*Z*)-6-[3-[(4-Bróm-fenil-szulfonil)-amino-metil]-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-pen-3-én-il-hidroxámsav (Ic)

Az (Ic) képletű vegyületet és nátriumsóját az 1. példában leírtak szerint állítjuk elő. A termék szintelen hab, a kitermelés 42,5%.

IR-spektrum (CHCl₃) ν_{max}: 3360, 1662, 1577, 1471, 1405, 1391, 1331, 1160, 1093, 1069, 1009, 820, 601 cm⁻¹.

¹H-NMR-spektrum (CDCl₃) δ ppm: 1,10–2,35 (m, 16H), 2,75–3,10 (m, 2H), 4,95–5,30 (m, 2H), 5,27 (d, J = 9 Hz, 1H), 7,62–7,83 (m, 4H).

[α]_D²⁵ = +15,3 ± 1,5° (c = 1,018%, metanol).

Elemi összetétel a C₂₀H₂₇N₂O₄SBr·O·4H₂O képletre:

számított: C 50,18, H 5,87, N 5,85, S 6,70%,
talált: C 50,24, H 5,85, N 6,01, S 6,78%.

4. példa

(1*R**,2*R**,3*R**,4*S**)-(5*Z*)-7-[3-Fenil-szulfonil-amino)-7-oxabicyklo[2.2.1]hept-2-il]-hex-4-én-il-hidroxámsav (Id)

Az (Id) képletű vegyületet és nátriumsóját az 1. példában leírtak szerint állítjuk elő. A termék szintelen hab, a kitermelés 67,4%.

IR-spektrum (CHCl₃) ν_{max}: 3350, 1664, 1447, 1343, 1327, 1160, 1093, 982, 583 cm⁻¹.

¹H-NMR-spektrum (CDCl₃) δ ppm: 1,20–2,30 (m, 13H), 2,86–3,00 (m, 1H), 4,02 (d, J = 4,3 Hz, 1H), 4,42 (brs, 1H), 5,10–5,37 (m, 2H), 5,63 (d, J = 9,0 Hz, 1H), 7,47–7,66 (m, 3H), 7,84–8,00 (m, 2H).

5. példa

(1*R*,2*S*,3*S*,4*S*)-(5*Z*)-*O*-Metil-7-[3-(fenil-szulfonil-amino)-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-hex-4-én-il-hidroxámsav (Ie)

Az (Ie) képletű vegyületet az 1. példában ismertett módon állítjuk elő. A kitermelés 70,7%. Az olvadáspont 78–80 °C.

IR-spektrum (CHCl₃) ν_{max}: 3395, 3280, 3010, 2965, 2885, 1960, 1461, 1450, 1323, 1160, 1095, 590, 555 cm⁻¹.

¹H-NMR-spektrum (CDCl₃) δ ppm: 0,92–2,26 (m, 17H), 2,97–3,10 (m, 1H), 3,78 (s, 3H), 5,00 (brs, 1H), 5,20–5,38 (m, 2H), 7,44–7,67 (m, 3H), 7,87–7,92 (m, 2H), 8,53–8,96 (m 1H).

[α]_D^{23,0} = +17,2 ± 0,6° (c = 1,032, metanol).

Elemi összetétel a C₂₁H₃₀N₂O₄S képletre:

számított: C 62,04, H 7,44, N 6,89, S 7,89%,
talált: C 61,80, H 7,40, N 6,89, S 7,78%.

6. példa

(1*R*,2*S*,3*S*,4*S*)-(5*Z*)-*N*-Metil-7-[3-(fenil-szulfonil-amino)-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-hex-4-én-il-hidroxámsav (If)

Az (If) képletű vegyületet az 1. példában ismertett módon állítjuk elő. A kitermelés 78,7%. Olvadáspont 126–127 °C.

IR-spektrum (CHCl₃) ν_{max}: 3300, 3150, 1638, 1148, 1091, 1074, 765, 723, 690 cm⁻¹.

¹H-NMR-spektrum (CDCl₃) δ ppm: 0,96–2,60 (m, 17H), 2,90–3,09 (m, 1H), 3,35 (s, 3H), 5,22–5,40 (m, 2H), 5,72–5,89 (brs, 1H), 7,42–7,62 (m, 3H), 7,84–7,95 (m, 2H).

[α]_D^{25,0} = +22,9 ± 0,6° (c = 1,011, metanol).

Elemi összetétel a C₂₁H₃₀N₂O₄S×0,25 H₂O képletre:

számított: C 61,36, H 7,48, N 6,81, S 7,80%,
talált: C 61,40, H 7,40, N 6,72, S 7,72%.

A találmány szerint előállított vegyületek erős tromboxán A₂-receptor antagonistikus hatással rendelkeznek, és kiválóan gátolják a vérlemezkék aggregációját vagy a tromboxán A₂ által előidézett érszűkületet. Ez azt jelenti, hogy a vegyületek használhatók mint trombózis elleni és érszűkület elleni szerek. Az alábbi kísérlet a vegyületek képviselőinek inhibitorhatását szemlélteti vérlemezkék aggregációjára in vitro.

1. kísérlet

40 Antagonisztikus hatás

(Inhibitorhatás vérlemezkék aggregációjára patkányokban)

Anyagok és eljárás

Hét hetes hím Sprague–Dowley patkány hasi artériájából műanyag fecskendővel 10 ml vért veszünk, a vér 1,5 ml ACD-t (86 mmol nátrium-citrát, 70 mmol citromsav és 110 mmol glükóz) és 20 µg proszttaglandin E₁-et tartalmaz. A vért műanyag kémcsőbe tesszük, mérsékeltén rázzuk, forgatva és centrifugálva 10 percig (160 g), így vérlemezkékben dús plazmát kapunk. Ehhez a plazmához 25 µg/ml apirázt adunk, és a keveréket 40%-os marhaszérum-albuminra rétegezzük. Az így kapott keveréket 25 percig centrifugáljuk (1200 g). Az így elkészített vérlemezkeüledék szuszpenzióját kis mennyiségű puffertartalmú (137 mmol NaCl, 2,7 mmol KCl, 1,0 mmol MgCl₂, 3,8 mmol NaH₂PO₄, 3,8 mmol hepes, 5,6 mmol glükóz és 0,035% marhaszérum-albumin, pH = 7,35) 10 ml Sepharose 2B oszlopra visszük, és ugyanilyen pufferral eluálva mosott vérlemezkéket készítünk.

60 A vérlemezke aggregációs reakciót aggregométer-

rel (NKK Hema Tracer 1 Model Pat-6A.6M, Nikkou Bioscience).

245 µl mosott vérlemezkét, amelynek koncentrációját 5×10^8 µl-re beállítjuk, mérőküvetébe teszünk, és a küvetát az aggregométerbe helyezük. A beállított, mosott vérlemezkéket 37 °C-on keverjük (1000 ford/perc), és 3,8 µl 0,1 mólos kalcium-klorid-oldatot adunk hozzájuk. Egy perccel később a kísérleti vegyület 0,5 µl dime-til-szulfoxidos oldatát a vérlemezkékhez adjuk, és 2 perccel később 1 µl kollagént (Collagen reagent Horm^R, Hormon-Chemie München GmbH, a végső koncentráció 4 µl/ml) adunk mint indítót a vérlemezke-aggregációhoz. A vérlemezke-aggregációt a fénytranszmisszió növekedése és csökkenése alapján mérjük.

A koncentrációt, ami a vérlemezkék aggregációjának 50%-os gátlásához szükséges, az aggregáció mértékéből számítjuk ki. (Az aggregáció mértéke megfelel egy minta fénytranszmissziójának, amit a vérlemezke-aggregáció indító kollagén bevitele után 3 perccel mérünk, feltéve, hogy a mosott vérlemezkék és a pufferminták fénytranszmisszióját 0%-nak, illetve 100%-nak vesszük.)

A kapott eredményeket az 1. táblázat szemlélteti.

1. táblázat

Vegyület*	Inhibitorhatás a vérlemezke-aggregációra, IC ₅₀
Ia	12 nM
Ib	10 nM
Ic	20 nM
Ie	60 nM
If	20 nM
Ref. vegyület	2 nM

* Az Ia és Ib vegyületeket nátriumsók alakjában használjuk.

A referenciavegyület az (A) képletű (1R,2S,3S,4S)-(5Z)-7-[3-(tozil-amino)-bicyklo[2.2.1]hept-2-il]-5-hepténsav-nátriumsó.

Amint az az eredményekből világosan látható, a találmány szerint előállított vegyületek a legfontosabb hatást tekintve hasonló hatással rendelkeznek, mint az ismert tromboxán A₂-receptor antagonisták. Mivel a referenciavegyületet – amely úgy látszik a legerősebb inhibitorhatással van a vérlemezkék aggregációjára – a JPN Kokai 63-139 161 számú japán szabadalmi leírásban ismertetett vegyületek közül választottuk ki, az eredmények azt mutatják, hogy a találmány szerint előállított vegyületek valamivel kisebb hatásúak mint a referenciavegyület. Jól ismert tény azonban az, hogy az ilyen fajta vegyületek ugyanazokat a farmakológiai hatásokat adják, amelyek orális beadásnál várhatók, ha ezeket mint az orális dózis 1/10 részét intravénás injekciójában adjuk be. Ezért, mivel a találmány szerint előállított vegyületeket intravénás beadásra alkalmasnak tartjuk, várható, hogy ezeknek a referencia vegyületnél kisebb dózisa hasonló farmakológiai hatásokat adnak, mint a referencia vegyület orálisan beadva.

A parciális agonisztikus hatást (az a hatás, amely

alakváltozást indukál a patkány-vérlemezkékben) a vérlemezkék aggregációs reakciójához használt szokásos eljárással határoztuk meg. A mosott vérlemezkékhez 0,1 mólos vizes kalcium-klorid-oldatot adunk és 1 perc múlva a hatás megállapítása céljából mértük a fénytranszmisszióinak a kísérleti vegyület által előidézett csökkenését. Ennek eredményeképpen az (Ia) képletű vegyület nem mutatott parciális agonisztikus hatást még 1000 nM koncentrációban sem, míg a referencia vegyület ED₅₀-értéke 1 nM volt.

Megállapítottuk, hogy a találmány szerint előállított (Ia) képletű vegyület parciális agonisztikus hatást lényegileg nem mutat, és hatása hosszabb, mint az ismert karbonsav-származékoké, a légzésgátló hatás meghatározásával, ami megfigyelhető, ha a TXA₂-receptor antagonistát intravénásan egerekbe injektáljuk. Jó a parciális agonisztikus hatás indexe is.

A találmány szerint előállított (Ia) képletű vegyület ezért igen alkalmas intravénás injekció céljára, mivel valójában parciális agonisztikus hatással nem rendelkezik.

SZABADALMI IGÉNYPONTOK

1. Eljárás az (I) általános képletű szulfonil-amino-szubsztituált biciklusos hidroxámsav-származékok, optikai izomerjeik, valamint gyógyszerészetileg elfogadható sóik előállítására – a képletben R¹ és R² hidrogénatom vagy 1–6 szénatomos alkilcsoport,

R³ hidrogénatom, halogénatom vagy hidroxicsoport, X 3–8 szénatomos alkenilcsoport, Y metilcsoport vagy oxigénatom és n 0, 1 vagy 2 –, *azzal jellemezve*, hogy egy (II) általános képletű amint – a képletben R¹ és R² a tárgyi kör szerinti jelentésűek – egy (III) általános képletű vegyülettel – a képletben R³, X, Y és n a tárgyi kör szerinti jelentésűek és Z elektronakceptorcsoport – kondenzálunk,

és kívánt esetben a kapott vegyületet gyógyszerészetileg elfogadható sójává átalakítjuk.

2. Az 1. igénypont szerinti eljárás olyan (I) általános képletű vegyületek előállítására, amelyek képletben R¹ és R² hidrogénatom, *azzal jellemezve*, hogy megfelelő kiindulási vegyületeket reagáltatunk.

3. Az 1. igénypont szerinti eljárás (+)- vagy (-)-enantiomerek előállítására, *azzal jellemezve*, hogy megfelelő kiindulási vegyületeket reagáltatunk.

4. A 2. igénypont szerinti eljárás (+)-enantiomerek előállítására, *azzal jellemezve*, hogy megfelelő kiindulási vegyületeket reagáltatunk.

5. Eljárás hatóanyagként az 1. igénypontban meghatározott (I) általános képletű vegyületeket – a képletben R¹–R³, X, Y és n jelentése az 1. igénypontban megadott –, optikai izomerjeiket vagy gyógyszerészetileg elfogadható sóikat tartalmazó gyógyszerkészítmények előállítására, *azzal jellemezve*, hogy az 1. igénypont szerint előállított hatóanyagot a gyógyszerkészítmények szokásos hordozó-, hígító-, töltő- és/vagy egyéb segédanyagaival együtt gyógyszerkészítménnyé feldolgozzuk.

